

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"



ONZE WAARD



ZOMER 2025 www.nvwa.eu

1969



2025



BESTUUR

Voorzitter	Marcel Hoornweg	Oud-Alblas	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	vacature		secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	Sjoerd Veerman	Alblasserdam	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	Wim Hoogkamer	Papendrecht	w.hoogkamer1@upcmail.nl
Bestuurslid	Nel Welschen	Dordrecht	nelwelschen@outlook.com
Bestuurslid	Linda Manz	Papendrecht	lindamanz1@hotmail.com
Bestuurslid	vacature		



NVWA ONLINE

Website www.nvwa.eu
Mail info@nvwa.eu

INLEVERDATA KOPIJ

Herfstnummer 1 oktober 2025
Winternummer 15 december 2025
Voorjaarsnummer 1 maart 2026
Zomernummer 1 juli 2026

CONTRIBUTIES

De contributie voor leden is minimaal €20,00 per jaar.
Meer mag, graag!

Jeugdleden tot 18 jaar betalen € 7,50.

De contributie kunt u overmaken op bankrekening:
NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en
Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder
vermelding van: ledenbijdrage.

De vereniging is een IVN afdeling. Voor €12,50 extra
bent u ook IVN-lid.

De vereniging is een ANBI-instelling. Giften aan de
NVWA kunnen voor u zowel via de giftenaftrek als via
de periodieke giften een belastingvoordeel (vermeld
RISN:803497180) opleveren.

Ledenadministratie:

Aan- en afmeldingen van lidmaatschap of adreswijzi-
ging kunt u doorgeven via info@nvwa.eu of schriftelijk
via Postbus 171, 3350 AD Papendrecht.

Voor alle andere betalingen aan de vereniging
graag gebruik maken van bankrekening
NL 85 RABO 0113 0630 83 t.n.v. NVWA te Papendrecht.

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging heeft ten doel: *Het in stand houden en
verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de
natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het
gezamenlijk beleven daarvan.*

Zij is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven
bij de Kamer van Koophandel onder nummer
40321641. Postbus 171 3350 AD Papendrecht.
Adres: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht in het
Streeknatuurcentrum.

COLOFON

‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende ver-
enigingsblad.

Redactie: Tom Kalkman, Dick Markesteijn en Linda Manz.
Redactieadres: redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en druk: Vanderperk Groep

Oplage 620

Tekening voorkant: Een zwarte roodstaart (mannetje)
door Piet van Meerkerk

INHOUD ZOMER 2025

3	Van de voorzitter	waard 2024	vogels in de bramenstruiken
4	Uitnodiging extra algemene ledenvergadering 8 oktober	10 Nieuws uit de Boezem	18 De bunzing
	Verslag ledenvergadering 2025	12 Jonge vogelaar van het jaar	20 Met eigen ogen gezien: hoop voor de weidevogel
6	De eerste stappen naar een nieuw steenuilen broedseizoen	2025 Daan van der Vliet	22 Vrijwilligers gevraagd
8	Verslag ringgroep Alblasser-	14 Lezingen/presentaties in het Streeknatuurcentrum	
		15 Struweelvogels zijn meer dan	

Van de voorzitter

Zaterdag 21 juni was er een bijzondere filmmiddag in het Streeknatuurcentrum. Terwijl buiten de zon brandde en de temperatuur hoog opliep, was binnen de grote zaal volledig gevuld met geïnteresseerden om naar de natuurfilm "De Wilde Waard" (2021) van Stijn Philips te kijken. Het is een prachtige film die hij heeft kunnen maken dankzij de financiering door een hoop Alblasserwaarders. De film is niet meer in roulatie en wordt openbaar niet meer vertoond. Maar voor ons maakte Stijn graag een uitzondering.

Voorafgaand aan de film kreeg ik de eer een cadeau uit te reiken aan Daan van der Vliet (15 jaar), die een prijs heeft gewonnen als "Jonge Vogelaar van het jaar 2025". Het is bijzonder hoopvol om te zien dat er een nieuwe generatie natuurliefhebbers opstaat. Zie ook verderop in dit blad.

Tijdens de voorstelling heb ik genoten van een grote groep reeën die, zich nergens wat van aantrekkend, op klaarlichte dag rustig door de open weide liep. Van baltsende futen, van een jagende purperreiger, een bevergezin, een slechtvalk die als een straaljager zijn prooi belaaft en van een hermelijn die door een grote groep vogels op tijd wordt opgemerkt voordat hij een kuiken kan slaan. Het gebeurt allemaal pal voor onze neus, en

Openingstijden Streeknatuurcentrum

Het Streeknatuurcentrum is tot nader order geopend op:
Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Het bestuur

de meeste mensen hebben niets in de gaten. De wilde natuur, dichtbij, pal voor je voeten. We hebben afgesproken dat we bij de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" dit soort dingen vaker willen gaan doen.

De Waard is er ondertussen niet minder wild van geworden: Ik zag niet zo lang geleden dat de buizerd die regelmatig in de buurt van het bos rond het Streeknatuurcentrum predeert er niet alleen voor zorgt dat de veldmuizen goed moeten opletten. Een klein stukje verderop, aan de Elzenweg, sloeg hij een loslopende kip! Iets te groot om in z'n geheel terug te brengen naar het nest. Dan maar in etappes. Daar kan het buizerd gezin wel een tijdje van eten.

Marcel Hoornweg



Drinkende brandganzen (foto: Ad Kraaijeveld)



Grauwe gans (foto: Wim den Besten)

Blijf op de hoogte: deel uw e-mailadres met ons!

De Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard organiseert regelmatig interessante activiteiten zoals lezingen, workshops, cursussen en excursies. We willen u daar graag tijdig over informeren via digitale kanalen en e-mail. Helaas beschikken we nog niet van al onze leden over een e-mailadres.

Wilt u goed en snel op de hoogte blijven? Stuur dan uw e-mailadres, naam en adresgegevens naar: info@nvwa.eu

We maken op dit moment vooral gebruik van onze website (www.nvwa.eu) en Instagram voor snelle communicatie. Door uw e-mailadres met ons te delen, kunnen we u nog beter informeren over alles wat er speelt binnen onze vereniging.

Alvast hartelijk dank!
Het Bestuur



Uitnodiging voor de Extra Algemene Ledenvergadering op 8 oktober 2025

Het bestuur van de Natuur-en Vogelwacht "De Alblasserwaard" nodigt de leden van harte uit tot het bijwonen van een extra Algemene Vergadering die gehouden wordt op woensdag 8 oktober 2025 om 19.30 uur in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

AGENDA:

1. Opening en mededelingen
2. Verslag van de Algemene Vergadering, 26 maart 2025 (elders in deze Onze Waard)
3. Voorstel tot verkoop van een perceel weiland aan de Geerweg
4. Aankoop van de ondergrond van het Streeknatuurcentrum aan de Matenweg 1 in Papendrecht. De vereniging heeft sinds 2000 deze grond gepacht van Staatsbosbeheer.
5. Presenteren van plannen rondom verduurzaming en vergroening van het Streeknatuurcentrum
6. Rondvraag

PAUZE

7. Na de pauze: 25 jaar Streeknatuurcentrum in Papendrecht.
8. Sluiting om ca. 21.30 uur

Verslag van de Ledenvergadering 2025

Woensdag 26 maart 2025 gehouden in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

Aanwezigen: bestuursleden Sjoerd Veerman, Linda Manz en Nel Welschen. Tevens 15 leden waaronder Marcel Hoornweg (aankomend voorzitter) en Koos Leeuwenstein (PR-medewerker) en Dick Markesteijn (administrateur financiën)

Met kennisgeving afwezig: Wim en Elly Hoogkamer, Jopie Zwartbol, Arie den Ouden, Pieta Brandt en Nel van Stam.

1. Opening en mededelingen:

Penningmeester Sjoerd Veerman heet iedereen welkom. Hij leidt de vergadering bij afwezigheid van een voorzitter van de vereniging. Hij is blij dat later op de avond een nieuwe voorzitter klaar staat.

Stil wordt gestaan bij overleden leden van de vereniging in de afgelopen tijd. Bij name wordt genoemd Theo de Gelder die een grote rol in de vereniging heeft gespeeld als bestuurders en actief lid. Een moment van stilte wordt in achtgenomen voor Theo de Gelder die onlangs is overleden.

2. Verslag ledenvergadering 27 maart 2024

Er zijn geen opmerkingen. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld, onder dankzegging aan de opsteller.

3. Jaarverslag 2024 de voorzitter benoemt nog eens

de klimmende lijn van de schooleducatie, het werk van de knotploeg en het werk in de heemtuin. Het was een goed jaar voor de vereniging.

4. Financieel verslag en begroting

Afgelopen jaar is er een nieuw eBoekhoudpakket aangeschaft bij de overgang van de oude op de nieuwe administrateur van de vereniging. Nieuwe administrateur, Dick Markesteijn, heeft een duidelijk overzicht gemaakt. Het is een plezierig hulpmiddel dat een duidelijke verbetering voor de financieel administratie van de vereniging is.

De penningmeester licht de begin- en eindbalans toe. De gepresenteerde cijfers zien er anders uit dan in voorgaande jaren, dit als gevolg van het nieuwe boekhoudprogramma en omdat het aantal bankrekeningen verder is verminderd.

Naar aanleiding van de relatief hoge kostenpost voor Onze Waard wordt er even gediscussieerd over de voor- en nadelen van een papieren editie van het verenigingsblad. Zoals vorig jaar ook besproken zal het bestuur zich in 2025 beraden op hoe verder met Onze Waard, de mogelijkheden van een digitale nieuwsbrief en ook het behoud van het blad.

De verkoop van het boek over Kinderdijk zou voor de vereniging 1 euro per exemplaar opleveren. Die inkomsten zijn niet vermeld op de balans. Penningmeester zal er navraag naar doen.

Kascontrolecommissie

Namens de commissie geeft Jacques Verhagen aan dat de commissie aan de vergadering adviseert om



de jaarrekening 2024 goed te keuren en het bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde beleid. In het korte toelichting noemt hij ook nog: de nieuwe opzet is een heldere intrigerende boekhouding. Als verbeterpunt wordt meegegeven het adressenbestand en de contributie ook in het boekhoudpakket te verwerken. Jacques vraagt aan de vergadering het bestuur décharge te verlenen voor het gevoerde beleid. De leden gaan hiermee akkoord.

De vergadering benoemt de leden van de kascontrolecommissie 2025: Jacques Verhagen en Ad de Boer.

5. Verkiezing/aftredende bestuursleden

Helaas hebben we afscheid moeten nemen van Ferry van Jaarsveld als voorzitter van de vereniging, na ruim een jaar als voorzitter. Het bestuur bedankt Ferry voor zijn inzet voor de vereniging.

Tevens is het bestuur blij dat in de vacature Van Jaarsveld een kandidaat is gevonden voor het voorzitterschap in de persoon van Marcel Hoornweg. In Onze Waard heeft Marcel zich zelf al voorgesteld. Met een onderhoudend en gemotiveerd betoog, vertelt hij iets over zijn leven en de relatie met de natuur. Met de verrekijker van zijn vader geeft hij aan dat hij geniet van de natuur en landschap van de Alblasserwaard. Unaniem wordt Marcel door de vergadering benoemd tot nieuwe voorzitter. Jopie Zwartbol is aftredend en niet herkiesbaar. Bestuur vindt het jammer dan Jopie uit het bestuur vertrekt. En respecteert haar overwegingen om te stoppen. Zij heeft een lange staat van dienst binnen de vereniging op allerlei terreinen.

Koos Leeuwenstein, de nieuwe medewerker PR, stelt zich voor en vertelt dat hij mogelijkheden ziet om meer aan Public Relations voor de vereniging te gaan doen. Hij heeft daarvoor al een plan geschreven. Ook het aantreden van Koos wordt door de vergadering met enthousiasme begroet.

De voorzitter wijst er op dat er nog twee vacatures zijn in het bestuur. Voor het secretariaat en algemeen bestuurslid. Hij roept de aanwezigen op om eventuele kandidaten aan te bevelen bij het bestuur.

6. Afscheid van de ledenadministrateur Elly Hoogkamer

De voorzitter prijst Elly om haar nauwgezette en grote inzet gedurende 10 jaar voor het bijhouden van de ledenadministratie. Waarvoor veel dank. Daar zij nu niet aanwezig is, zal haar op een ander moment een blijk van dank worden gegeven.

Ledenadministratie wordt vanaf dit jaar door de penningmeester gedaan omdat de ledenadministratie is opgenomen in het eBoehoudprogramma.

6a Benoeming erelid Jopie Zwartbol

Jopie is al lang actief binnen de vereniging. Zij was betrokken bij de start van het Streeknatuurcentrum begin

deze eeuw. Zij was ook actief bij de jeugdnatuurgroep. Heeft zich een jaarlang ingezet voor de begeleiding van maatschappelijke stagiaires. Houdt zich bezig met weidevogelbescherming. Verzorgt de lezing avonden en was tevens een paar periodes bestuurslid. Voor al deze inspanningen wordt zij nu voorgedragen tot erelid van de vereniging. De vergadering stemt hiermee in. Daar zij nu afwezig is, zal zij op een ander moment het certificaat en een blijk van dank ontvangen.

7. Rondvraag

De nieuwe PR-medewerker, Koos, roept op om alle nieuws met hem te delen via info@nvwa.eu. Om effectief te zijn voor de publiciteit van de vereniging is het wel nodig dat hij ingelicht wordt door de werkgroepen en anderen binnen de vereniging.

Ad Kooij vraagt aandacht voor de advertentie inkomsten voor Onze Waard. Opbrengsten versus uitgaven zijn niet in verhouding. Over de manier waarop de productiekosten van Onze Waard kunnen worden gereduceerd wordt nogmaals aandacht gevraagd. Penningmeester geeft aan dat vooral het onderdeel postbezorging sterk is gestegen.

Bestuur beraadt zich dit jaar over wat doen met baten en lasten van het verenigingsblad.

Tom Kalkman merkt op dat de open activiteiten van de NVWA ook dit jaar voortgang moeten hebben. Koos en Marcel willen hier actief mee aan de slag gaan.

Pauze met hapje en drankje. Met dank aan Linda die de hapjes heeft verzorgd.

8. Natuurquiz

Na de pauze volgt er nog een leuke natuurquiz geleid door de nieuwe voorzitter.

Rond 22.00 uur sluit de voorzitter de vergadering af. Met dank aan alle aanwezigen.



Bloeiende wilg (foto: Ad Kraaijeveld)

De eerste stappen naar een nieuw steenuilen broedseizoen

tekst en foto's Pieter Klootsema

De eerste ronde met drie geringde pullen



Het jaar 2024 gaat de boeken in als een slecht broedseizoen voor onze uilen en andere roofvogels. Gelukkig is de natuur zo ingesteld dat na een slecht jaar een herstel niet lang op zich laat wachten. Maar of het dit jaar is en een nieuwe positieve trend zich al laat zien en we meer steenuilen kunnen ringen, blijft nog even in het ongewisse. De afgelopen winterperiode hebben we 6 nieuwe kasten opgehangen waarvan we denken dat er op die plekken een territorium van steenuilen aanwezig is. Tevens hebben we enkele onbewoonbare kasten verwijderd omdat deze nog nooit een bewoning hebben opgebracht en het aannemelijk is dat hier geen steenuil meer aanwezig is. Voor de nieuwe geplaatste kasten is misschien 2025 nog wat vroeg om te hopen op een broedpaar, maar onmogelijk is dit niet. Omdat we dit najaar ook enkele locaties hebben verlaten, komen we nu uit op 42 steenuilkasten die we onderhouden en controleren. Nadat we in maart en in april de kasten met rust lieten om de steenuilen niet te verstoren met hun aankomende broedseizoen en het leggen van de eieren, werd het eerste bezoek ingezet op 2 mei.

Voor een groot deel betrof dit het oosten en midden van de Alblasserwaard en het betrof 22 kasten waarvan we in 6 kasten een broedend vrouwtje aantroffen. Op 7 mei werden er weer 3 kasten gecontroleerd die geen broedgeval opleverden. Op 9 mei waren we actief in het westen van de Waard waar we nog eens 5 broedende vrouwtjes aantroffen in onze kasten. Eén locatie was voor ons nieuw, maar de eigenaar wist ons te vertellen dat er vorig jaar een paartje steenuilen aanwezig was. In 2 kasten waren behalve eieren ook 2 pullen van ongeveer 5 dagen oud te bewonderen dus lijkt het een stukje beter te gaan dan het afgelopen jaar. Maar eieren

zijn nog geen ringbare steenuilen dus is het nog even afwachten of we na het afgelopen slechte jaar nog een normaal broedseizoen kunnen verwachten. In juni gaan we kijken hoeveel pullen deze 33 eieren gaan opleveren om het steenuilen bestand in de Alblasserwaard op te krikken. Tevens gaat onze nieuwe ringer in opleiding als RIO zodat we in de toekomst wat flexibeler kunnen opereren.



Een mooi fotomodel uit een kast met vier pullen

Geschiedenis van een oude dame

Tijdens onze ronde op 9 mei konden we ook weer enkele vrouwtjes controleren op hun ringnummer en 2 vrouwtjes waren toch wel opvallend. Het eerste vrouwtje met ringnummer 037 hadden we in Kast 3 als pul geringd op 13 juni 2016. Voor een steenuil is 9 jaar een flinke leeftijd en deze grande dame komt dus al 9 jaar in onze database voor. Na wat spitten in deze database kwam er een leuke levensloop naar voren. Op 29 mei 2017 had ze een mannetje 033 aan de haak geslagen.

En ze broedde in kast 1 een kleine 100 meter naar het westen waar kast 3 ligt. Ze zat op 3 eieren. Het mannetje was op 9 juni 2016 geringd in kast 2 en deze ligt op 2,2 km van kast 1. Een boerenzoon van de buren kunnen we zeggen dus. In 2018* vonden we wel weer een vrouwtje op 3 eieren in kast 5 op 8 meter van kast 1 maar konden het ringnummer door omstandigheden niet aflezen maar vermoedelijk ging het om vrouwtje 037. In 2019 zat ze weer in kast 1 met 3 eieren en waarschijnlijk met het mannetje 952. Deze hadden we geringd in 2017 in kast 3 waar het vrouwtje dat jaar daarvoor was geboren. Het jaar 2020 leverde geen eieren op, al vlogen de steenuilen wel in hun territorium rond. Bij de buren op 100 m werd er wel in kast 3 gebroed wat weer 3 jonge steenuilen opleverde. Na een rustig jaar is het in 2021 weer raak en zit het paartje 037 en 952 in kast 17 op 50m van kast 1 vrolijk op 4 eieren te broeden waar we ook in juni 4 jongen van kunnen ringen. Ook in 2022 en 2023 vonden 037 en 952 in kast 17 weer de geschikte broedlocatie en konden we 4 jongen ringen. In het slechte jaar 2024 gaat vrouwtje 037 weer in kast 17 broedden op 2 eieren maar of dit de daden zijn van 952 werd dat jaar niet duidelijk. Met uitzondering van 2020 heeft vrouwtje 037 dus gebroed en dat heeft een totaal van 20 geringde jongen opgeleverd. En op 9 mei vonden we haar weer terug in kast op 3 eieren De oude kast 1 waar ze als moeder haar eerste jongen had grootgebracht. Hopelijk kunnen we in juni weer 3 jongen ringen en maakt ze de 10 jaar vol en dat mag een schitterend resultaat worden genoemd.



Het mannetje 033 in 2016



Vrouwtje 037 met haar kids op 9 juni 2025

Hoe dit eruit ziet in een tabel ziet u in de tabel.

Levensloop van vrouwtje 037 tot nu toe				
K03	13-6-2016	2 jongen geringd	037 - 038	
K01	25-2-2017	steenuilen in de kast	037 - 033	
K01	29-4-2017	037 op 3 eieren	37	3 pullen geringd
K01	13-5-2017	037 [m 033?]	037 [man 033?]	
K01	11-6-2018	037?	37?	1 pul geringd
K01	25-4-2019	037 op 3 eieren	37	2 pullen geringd
K01	22-2-2021	037 in kast [15.00]	37	
K17	19-3-2021	2 steenuilen in kast	037 - 952	4 pullen geringd
K17	23-2-2022	037 in kast [9.30]	37	
K17	31-5-2022	037 met 3 jongen	37	3 pullen geringd
K17	24-4-2023	V/M met 3 eieren	037- 952	
K17	6-5-2023	V/M met 4 eieren	037- 952	3 pullen geringd
K17	22-4-2024	037 met 2 eieren	37	1 pul geringd
K05	9-5-2025	037 met 3 eieren	37	
K05	5-6-2025	037 met 3 pul	37	3 pullen geringd

In 2018 en is er wel gebroed in de kast, maar we hebben niet vast kunnen stellen of dit vrouwtje 037 was.*

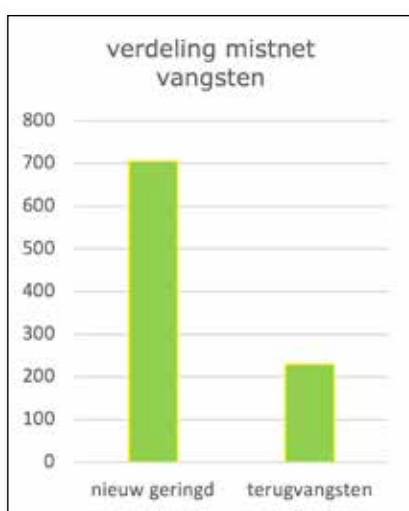
Verslag ringgroep Ablasserwaard 2024

tekst en grafieken Ad Kooij

Afgelopen jaar hebben we weer de nodige vogels van een ring kunnen voorzien.

Van verschillende projecten is er al een verslag over 2024 verschenen in één van de vorige nummers, hierbij nog een totaaloverzicht.

In totaal ringden we ruim 1500 vogels verdeeld over 44 soorten. Het aantal terugvangsten bedroeg ongeveer 1/3 van de nieuw geringde vogels.



Van achttien soorten vingen we minder dan tien exemplaren en acht soorten konden we maar 1 maal in het boek bijschrijven.

Van 18 soorten vingen we meer dan 10 exemplaren waarvan 3 soorten zelfs meer dan 100 exemplaren.

In de grafiek van het verloop van de mistnetvangsten zitten duidelijk een paar sprongen, veroorzaakt in mei tot en met juli door de jonge vogels, en in het najaar door de aanvoer van de trekvogels.

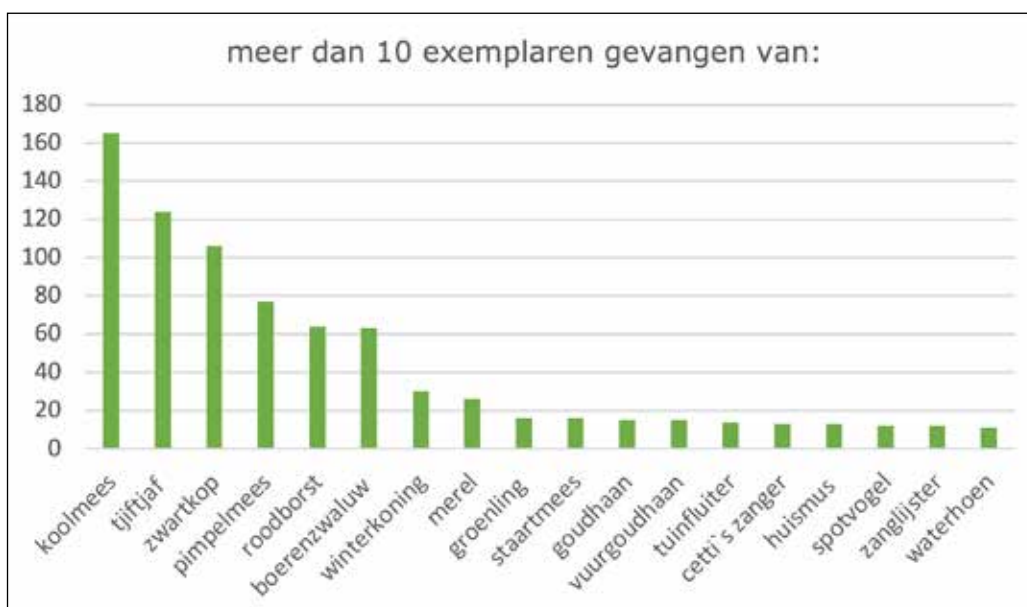
Bij het aantal van de terugvangsten zitten ook vogels die eerder in 2024 door ons zijn geringd en ook vogels die meerdere keren zijn teruggevangen.

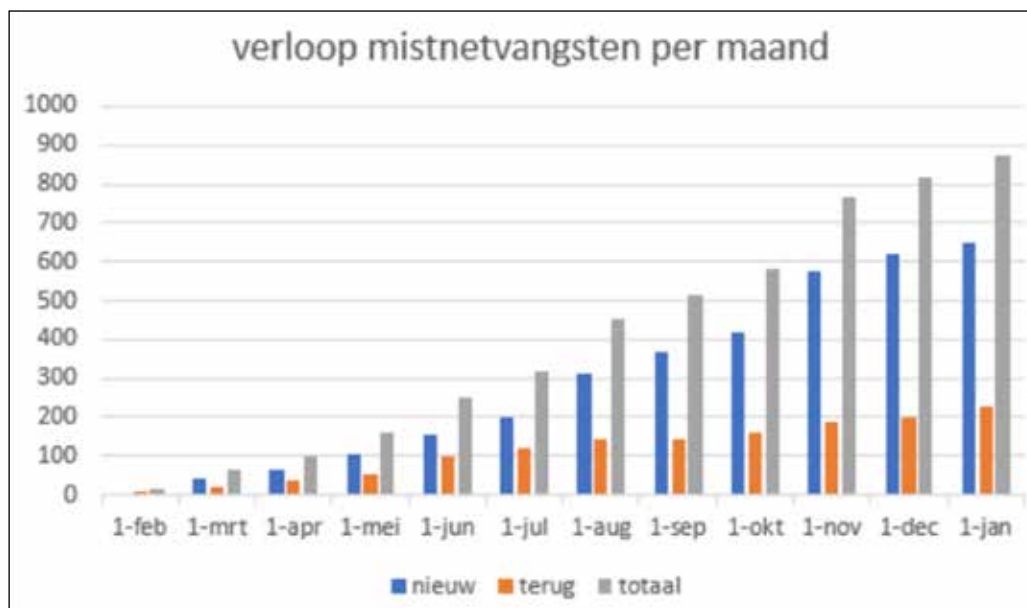
We hebben dit jaar niet op Landhoeve gevangen, de vergunning was verlopen en een nieuwe aanvragen lukte niet meer. Inmiddels hebben we wel weer toestemming gekregen en we hopen er dit jaar weer te kunnen ringen. Het getijde gebied is qua mogelijkheden wel beperkt.

Onze vangsten komen dit jaar vooral van het Streeknatuurcentrum, 578 vogels, moestuin (bij het vorige jaar verslag abusievelijk vermeld als heemtuin) 236 vogels, thuis (van Lennepstraat) 81 vogels, Roel 57 vogels. De meesten zijn gevangen met mistnetten maar ook met klapkooitjes werden meer dan 100 vogels gevangen.

Dit jaar, als nieuwe soort, een graspieper. Gevangen in de moestuin in een mistnet bij een poging om een grote gele kwikstaart te vangen. We vingen ook de enige (en volgroeiende) wilde eend, grasmus, ringmus, ekster en grote bonte specht. Beide putters werden ook aldaar gevangen en 1 van de 2 groene spechten konden we hier uit het net halen.

De 11 waterhoentjes zijn, met behulp van een klapkooi, ook in de moestuin gevangen. Geen verkeerde vangplek dus.





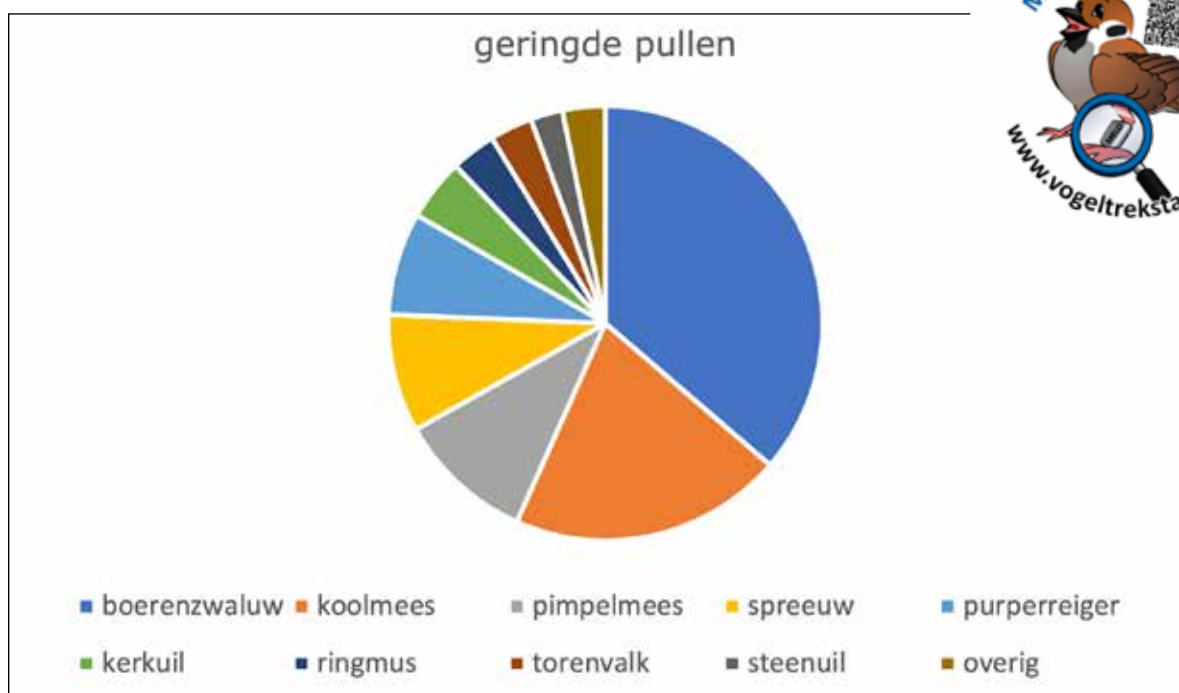
Daarnaast ringden we 633 jonge vogels. Op de boerenzwaluw en purperreiger na zijn dit pullen die in een nestkast uit het ei kropen.

Zoals u hebt kunnen lezen in de verslagen over de kerk- en steenuil was 2024 een slecht jaar voor muizeneters. De torenvalk deed het, bij ons althans, beter. Mogelijk omdat deze soort later gaat broeden dan de uilen. Afgezien van vele eigen terugvangsten hebben we ook enkele meldingen van elders. Een tjiftjaf werd geringd op 6 juli bij ons Streeknatuurcentrum en werd op 26 september van hetzelfde jaar gevangen in Bilzen in België.

Een purperreiger pul kreeg in de kraaienplas op 2 juli een ring en werd dood gevonden in Vuren op 5 oktober 2024.

Op 20 november 2023 ringden we een ekster bij ons in de moestuin welke op 27 mei 2024 dood gevonden werd in het Kortland, als verkeerslachtoffer, op slechts enkele honderden meters van de ringplek.

Vanaf deze plaats ook weer dank aan allen die het mogelijk maakten deze gegevens te verzamelen. We hopen in 2025 ook weer op jullie inzet, bedankt alvast!!



Nieuws uit de Boezem

tekst Richard Slagboom

Dit artikel verscheen eerder in de Kinderdijkse Courant

Na elke winter gaan grote delen van de Nederwaard weer fris geknipt het nieuwe jaar in. Al decennialang maait firma Hoek een deel van de rietlanden in de Nederwaard. Waar het riet vroeger vooral werd geoogst voor de productie van rietmatten voor de kustverdediging, staat het maaien tegenwoordig vooral in dienst van de natuur. Door het riet pleksgewijs te maaien wordt verruiging tegengegaan en is er altijd een mozaïek aanwezig van jong en oud riet. Dit is goed voor de biodiversiteit.

Vanaf begin april staan de gemaaide rietlanden volop in bloei, een geelwitte deken van dotterbloemen en zomerklokjes. Het zomerklokje is de zeldzame grote neef van het winterklokje. Ze gedijen vooral op rietlanden die regelmatig worden gemaaid en af en toe overstroomd, een type leefgebied dat in ons dichtbevolkte land nog maar zelden voorkomt. In Kinderdijk zijn zulke plekken gelukkig nog te vinden.

Op de gemaaide rietlanden zijn de laatste jaren ook regelmatig reeën te zien. Vanaf de schemer zoeken ze voedsel, waarna ze zich overdag terugtrekken in de griend in het midden van de Nederwaard. Heel soms, als je geluk hebt zie je ze ook midden op de dag.

Zelf zag ik in 2012 voor het eerst een ree in de Boezems; een zwervend jong bokje op de kade van de Overwaard. Sinds 2019 zijn er vrijwel jaarrond reeën in het gebied te zien, dit jaar zelfs even drie tegelijk: twee bokjes en een geit. Wie weet dartelen er binnenkort wel jonge reetjes door het riet.

Heel vreemd is het overigens niet dat er tegenwoordig reeën in de Boezems voorkomen. Het gebied is rustig, biedt veel schuilplekken en er lijkt ook genoeg voedsel te zijn. In de Alblasserwaard is de populatie de laatste 10 jaar flink toegenomen. Er lopen naar schatting ongeveer 200 reeën door de polder, meestal in kleine groepjes. Afgelopen winter liepen er zelfs reeën in de smalle groenstrook langs de A15, bij afrit Alblasserdam/Kinderdijk.

Reebok (foto Jacob Molenaar)





Jacqueline van der Linde legt vlotjes uit voor de zwarte stern (foto Richard Slagboom)

In maart is ook het jaarlijkse Broedvogel Monitoring Project (BMP) weer van start gegaan. Om de week trekken vogelaars van de Vogelwerkgroep de Boezems in om broedvogels te tellen. Elke telling brengt nieuwe verrassingen met zich mee, maar er zijn ook duidelijke jaarlijkse patronen te herkennen. Sommige soorten, zoals de grauwe gans die het hele jaar door in de Boezems verblijft, beginnen al vroeg in het voorjaar met broeden. Eind april lopen hun jongen al rond, terwijl andere soorten dan nog onderweg zijn uit Afrika en pas in mei beginnen met het bouwen van een nest.

Tijdens iedere telling verschijnen nieuwe soorten: begin maart zingt de eerste tijtjaf en vanaf half maart volgen de blauwborst, fitis en snor. April is de maand waarin de meeste vogels uit Afrika aankomen. Binnen enkele dagen zijn er opeens tientallen rietzangers te horen en ook de boerenzwaluw, grasmus, sprinkhaanzanger en purperreiger keren weer terug. Rond koningsdag scheren de eerste gierzwaluwen boven de rietlanden, ze broeden onder de daken van oude huizen langs de Molenstraat, Lekdijk en Veerdam, maar vangen insecten boven de boezems.

Dit is tevens het moment waarop de nestvlotjes voor de zwarte stern weer te water worden gelaten. De timing is hierbij van groot belang: gebeurt het te vroeg, dan nemen kokmeeuwen de vlotjes in bezit; te laat, en de sterns trekken verder op zoek naar een andere broedplek. Dit jaar hebben we de vlotjes op 1 mei uitgelegd.

De zwarte stern is één van de doelsoorten van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk. Dit zijn soorten waarvoor Nederland een verplichting (instandhoudingsdoelstelling) heeft. Helaas wordt de doelstelling van 40 paar in Kinderdijk al jaren niet gehaald. Mogelijk heeft dit te maken met de slechte waterkwaliteit in de Boezems. Sterns eten namelijk veel jonge vis en libellen en daarvoor is een goede waterkwaliteit erg belangrijk. Daarbij moet ik wel eerlijk zeggen dat het water in de Nederwaard ten tijde van het schrijven van deze column vrij helder was met veel waterluis en ook speldenkopjes (hele jonge vis). Ook zagen we glassnijders rondvliegen, een grote libel die vroeg in het jaar vliegt. Hopelijk geeft dit enige hoop op een goed broedseizoen voor de zwarte sterns en veel andere boezembewoners. Hierover hoop ik meer te vertellen in de volgende editie van de Kinderdijkse Courant.

Jonge Vogelaar van het Jaar 2025: Daan van der Vliet

interview en foto's Koos Leeuwenstein

Onze Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" is ontzettend trots op Daan van der Vliet. Daan is begin dit jaar lid geworden en vrijwilliger bij de Weidevogelwerkgroep. Hij is nog maar 15 jaar, maar werd onlangs uitgeroepen tot *Jonge Vogelaar van het Jaar 2025*! Dat verdient wat extra aandacht in 'Onze Waard'.

Wij spraken met Daan over zijn passie, zijn mooiste ervaringen én zijn toekomstplannen.

Van lepelaar tot vogelaar

Het vogelvirus sloeg vier jaar geleden toe. Daan vertelt: *"We waren net verhuisd naar de polder en mijn moeder zag een vogel die ze nog niet kende. Ze nam er gelukkig een foto van. Dat bleek een lepelaar te zijn. Dat vond ik zo bijzonder dat ik me erin ben gaan verdiepen."* Hij besloot daarna om een vogelcursus te volgen bij de Natuur- en Vogelwacht Vijfheerenlanden. *"Ik wist toen eigenlijk al best veel van vogels,"* lacht Daan, *"maar het was gewoon leuk om het samen met anderen te doen."*



Daan bij de uitreiking van de oorkonde

Jonge vogelaar van het jaar

Over zijn verkiezing als Jonge Vogelaar van het Jaar vertelt Daan bescheiden: *"Ik las ergens dat je je kon opgeven. Je moest opschrijven wat je visie was om vogels te beschermen en wat je daar zelf aan bijdroeg. Dat heb*

ik gedaan. Natuurlijk was het spannend, maar ik had niet verwacht dat ik zou winnen. Na het Waddenvogelfestival hoorde ik dat de jury unaniem was. De prijs was onder andere stages bij Vogelbescherming, Sovon, het vogelinformatiecentrum en Natuurmonumenten op Texel. En ik kreeg ook nog eens een prachtige verrekijker. Dat kwam goed uit, want wij hadden thuis maar één verrekijker met z'n vieren."

De aandacht die erop volgde, was voor Daan wel even wennen: het AD, lokale kranten, Instagram-berichtjes en natuurlijk De Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard". *"Dat had ik niet verwacht,"* zegt hij lachend.

Passie en favoriete vogel

Daan geniet het meest van de afwisseling die elk seizoen met zich meebrengt. *"Elke keer is het weer anders. Je weet nooit wat je tegenkomt. Vogeltrek, het broedseizoen, ganzen in de winter — het verveelt nooit."*

Zijn favoriete vogel? Daar hoeft hij niet lang over na te denken: *"De sneeuwuil! Die heb ik nog nooit in het echt gezien, maar hij is al zo'n twintig keer in Nederland waargenomen. Als ik hoor dat hij ergens zit, probeer ik mijn ouders over te halen om ernaartoe te gaan,"* zegt Daan met een lach. Moeder voegt daaraan toe: *"Tegenwoordig hebben we wel als eis dat er in de buurt van die plek ook een parkeerplaats is én dat we een wandelingetje kunnen maken."* Dat Daan niet kan wachten tot hij zelf mag autorijden, is duidelijk.

Onvergetelijke momenten

Eén van zijn mooiste herinneringen is het zien van de Stellers zeearend. *"Ik was eigenlijk speciaal op pad gegaan om zwaluwen te kijken. Die lieten zich niet zien. Op de terugweg zag ik in het weiland ineens een zwart stipje. Ik dacht: wat is dat? Toen ik dichterbij kwam, bleek het om een Stellers zeearend te gaan! Die was ontsnapt uit een volière en is later bij Schoonrewoerd weer gevangen. Dat was wel een écht juichmomentje."*

Vrijwilliger bij onze Weidevogelwerkgroep

Zijn vrijwilligerswerk bij de Weidevogelgroep van onze Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" begon toevallig. *"Ik moest wachten bij de kapper en toen ben ik even gaan rondkijken. Daar sprak iemand me aan, dat bleek André Hornstra. Hij vroeg of ik weidevogelwachter wilde worden."* Dat was in de voorjaarsvakantie, en de volgende avond was meteen de startersavond van de Weidevogelwerkgroep. Daan werd aan André gekoppeld. *"Samen hebben we al veel tochten gemaakt op zoek naar nesten*

van grutto's, kieviten en tureluurs. Op 15 maart heb ik zelfs het eerste kievitse van de Alblasserwaard gevonden bij Giessenburg. Dat was helemaal onverwachts en heel bijzonder om mee te maken."

Natuur, school en toekomst

Dat Daan veel in de natuur is, betekent niet dat zijn schoolwerk eronder lijdt. "Ik ben er eigenlijk altijd mee bezig. Zodra ik opsta, sta ik in de vogelstand," lacht hij. Moeder vult aan: "En huiswerk? Doet hij dat 's avonds?" Gelukkig leert Daan makkelijk.

En zijn ambities? "Ik wil later graag iets met natuur gaan doen. Boswachter of ecooloog lijkt me wel wat. Planten en insecten vind ik ook heel interessant." Daarnaast wil Daan mensen bewust maken van hoe kwetsbaar de natuur is. "Ik ben daar nu al mee bezig. Ik heb zelfs al een plan om hier in de omgeving een nieuw natuurgebied te ontwikkelen," zegt hij enthousiast.

Tot slot

Na het interview liepen we samen nog even het weiland in om foto's te maken. Natuurlijk ging het gesprek onder tussen verder over vogels. Wat mooi om te zien hoe Daan met zoveel passie over onze natuur praat.

Daan, van harte gefeliciteerd met je prachtige titel en wat fijn dat je bij onze Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" bent!



In de 'vogelstand'

In het zonnetje bij de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard"



Lezingen/presentaties in het Streeknatuurcentrum

18 september 2025:

Gierzwaluwen van Kasteel Waardenburg door Bert Vos

De gierzwaluwen hadden altijd de bijnaam 'de koningin-nedagvogel', omdat zij vanuit Afrika rond de 30e april weer in Nederland arriveerden. Tegenwoordig noemen ze hem de 100 dagen vogel, omdat hij eind april binnenkomt en begin augustus weer vertrekt. Hij/zij zijn het grootste deel van hun leven onafgebroken in de lucht, alleen het broeden doen ze boven in gebouwen.

In Kasteel Waardenburg bevindt zich een broedkolonie van meer dan 100 broedparen.

Bert Vos zal eerst het verhaal van de gierzwaluw vertellen en daarna over de redding van deze kolonie en hoe ze jaarlijks gemonitord worden. Hiervoor zijn speciale voorzieningen gemaakt. In Kasteel Waardenburg zijn in 2007 ruim 100 nestkasten voor gierzwaluwen geplaatst. Eén van de nestkasten is zelfs beroemd geworden, want het wel en wee van de gierzwaluwen in deze kast is te volgen bij Beleef de Lente. De kasten worden onderhouden door Vogelwerkgroep West-Betuwe. In deze lezing vertelt coördinator Bert Vos over het fascinerende leven van de gierzwaluw, met speciale aandacht voor de gierzwaluwen van Kasteel Waardenburg.



*Gierzwaluwen bij kasteel
Waardenburg*

16 oktober 2025:

Paddestoelen door Jan Tuin

Jan Tuin is gepensioneerd fotograaf, imker en natuurliefhebber en is lid van Natuurvereniging eiland IJsselmonde. Van deze vereniging is hij lid van de paddenstoelenwerkgroep en vogelwerkgroep.

Deze presentatie gaat over een bescheiden aantal paddenstoelen in het Kralingsebos in Rotterdam en het Doncksebos in Ridderkerk.

Er bestaan ontzettend veel soorten paddenstoelen. Wat we als paddenstoelen te zien krijgen is maar een heel klein deel namelijk het deel dat de sporen produceert voor het nageslacht. Het grootste deel van de paddenstoelen is niet zichtbaar, zit in een boom of in de grond. Wat wij zien is zoiets als de appel aan een appelboom, de appel is dan ook maar een klein deel van de appelboom.

Veel paddenstoelen hebben een relatie met bomen of andere planten vaak in beider voordeel maar er zijn er ook die dodelijk zijn voor bomen waarop zij groeien. Ook zijn er die zich kunnen verplaatsen en zelfs puzzels oplossen! Hiervan zal een voorbeeld worden getoond. Verwonder en verbaas je over de schoonheid van deze paddenstoelen en geniet er van.



Paddenstoelen in het Kralingse- en Doncksebos

20 november 2025:

door Jaap Nispeling

Jaap Nispeling is beverdeskundige.

Nadere informatie volgt in het herfstnummer van Onze Waard en na de zomervakantie staat het op de website.

De lezingen worden gehouden in het Streeknatuurcentrum van de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" aan de Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht. Aanvang lezingen 19.45 uur, inloop vanaf 19.30 uur. Toegangspreis is 2,50 euro.

Struweelvogels zijn meer dan vogels in de bramenstruiken

tekst en foto's Rick Dekker

Voor mij als natuurfotograaf zijn struweelvogels al jaren een fascinerende groep om te volgen en vast te leggen. Ze zijn vaak klein, beweeglijk en leven een verborgen leven, wat elke foto bijzonder maakt. Door de jaren heen heb ik al heel wat soorten weten te fotograferen, ook in de Alblasserwaard.

Struweel is een vorm van halfopen vegetatie, meestal bestaande uit middelhoge planten zoals braam, meidoorn, hazelaar, brandnetel en fluitenkruid. Het oogt weelderig en ondoordringbaar, en dat is precies waarom zoveel vogelsoorten zich er thuis voelen. Je vindt struweel veel langs bosranden en open stukken in bossen, maar ook langs dijken, in de polder of zelfs in stadsplantsoenen.

In de Alblasserwaard komt dit vegetatietype op verrassend veel plekken voor. De Alblasserbossen zijn daar goede voorbeelden van, maar ook buiten de natuurgebieden loont het om op te letten. Denk bijvoorbeeld aan een verwilderd hoekje in een woonwijk, een braamhaag langs een industrieterrein, of een ruige berm langs een polderweggetje. Waar de natuur haar gang mag gaan, ontstaat vaak vanzelf een geschikt stukje struweel.

Het voorjaar is het ideale moment om op zoek te gaan naar broedvogels in het struweel. Sommige soorten, zoals de groenling, de kneu en de heggenmus, beginnen al vroeg in het seizoen met zingen en nestelen. Iets later in het voorjaar arriveren ook de fitis en de tjiftjaf, die weliswaar iets minder strikt aan struweel gebonden zijn, maar wel graag gebruikmaken van de dekking die het biedt.

Wat opvalt, is dat veel van de typische struweelvogels pas laat in het voorjaar aankomen. De grasmus, tuinfluit en nachtegaal laten vaak pas in mei van zich horen met hun kenmerkende zang. Helemaal aan het eind van het broedseizoen, rond juni, arriveren nog twee laatkomers: de spotvogel en de bosrietzanger. Het seizoen van struweelvogels is dus langgerekt en elke soort heeft zijn eigen timing.

De zwartkop neemt hierin een bijzondere plek in: deze soort is tegenwoordig steeds vaker het hele jaar door in Nederland te vinden, ook in de Alblasserwaard, dankzij de milder wordende winters. Daarmee is het misschien wel de meest kenmerkende én constante bewoner van het struweel.

De zwartkop is zonder twijfel een van de minst kieskeurige struweelvogels. Uit een klein onderzoek dat ik in

de regio heb gedaan, bleek dat er bijna overal waar wat dichte struiken staan wel een zwartkop te vinden is. Of dat nu midden in een woonwijk is of diep in een natuurgebied, voor deze soort maakt het weinig uit. Zolang er maar voldoende dekking en voedsel is, vestigt hij zich. Wel geldt: waar meer aanbod van struweel is, zijn meer zwartkoppen te vinden. Insecten vormen het hoofdbestanddeel van zijn dieet, maar in de herfst en winter schakelt hij over op bessen en andere vruchten. De toename van overwinterende exemplaren in Nederland, mede mogelijk gemaakt door warmere winters, maakt hem tegenwoordig zelfs tot jaarrond bewoner. De kneu is een uitgesproken soort van open struweellandschappen, vooral daar waar kruidenrijke ruigtes en doornstruiken samenkomen. Braakliggende terreinen of overhoekjes in het landschap vormen vaak geschikte plekken. Zijn voorkeur voor kleine zaden van bloemen en kruiden, weerspiegelt zich in zijn relatief fijne snavel. En zijn nesten zijn meestal goed verborgen in braamstruiken of meidoorn.



De groenling, die net als de kneu tot de vinkachtigen behoort, heeft een wat andere voorkeur. Hij vestigt zich liever in struweel dat gecombineerd is met hogere vegetatie zoals kleine bomen of forse struiken. Daardoor zie je hem ook vaker in parken, grotere tuinen of bosranden dan zijn verwante soortgenoot. Hij eet vooral grotere zaden, wat zijn krachtige, dikke snavel verklaart. Uiterlijk lijken de kneu en groenling weinig op elkaar, maar hun leefgebieden overlappen regelmatig.

Hoewel de tjiftjaf en fitis qua uiterlijk sterk op elkaar lijken, zijn ze in gedrag en zang goed uit elkaar te houden. De tjiftjaf roept eenvoudig zijn naam – tjif-tjaf-tjif-tjaf – terwijl de fitis een mooie, golvende melodie laat horen die in toon langzaam naar beneden uitvloeit.



Fitis

De tjiftjaf is weinig kieskeurig wat betreft habitat. Hij voelt zich thuis in allerlei lichte bosjes, struweel met bomen en zelfs in stedelijke groenzones, zolang er maar genoeg dekking is. De fitis daarentegen is iets kritischer. Die zoekt liever de rust op van wilgenbosjes, vochtiger struweel en open, licht begroeide bossen – plekken die je in de Alblasserwaard vooral buiten de bebouwde kom vindt.



Tjiftjaf

in dit gebied. Dat komt doordat hij afhankelijk is van een kleinschalig, open landschap waarin lage vegetatie afgewisseld wordt met uitkijkpunten, zoals paaltjes of solitaire struiken. In de Alblasserwaard zijn zulke plekken beperkt, maar op enkele locaties is dit landschap nog wel aanwezig. Daar kun je deze soort vaak zien zitten op een paaltje, van waaruit hij zijn territorium overziet en op jacht is naar kleine insecten in het gras.



Grasmus

De grasmus is een actieve, opvallende soort die graag bovenin kruidenrijk open struweel zingt. In de Alblasserwaard komt hij relatief veel voor, mede dankzij het geschikte landschap dat is ontstaan door natuurgericht beheer en een bodem die dit type vegetatie ondersteunt.

De braamsluiper is een stuk schuwer en houdt zich vooral op in dichte bramenstruiken. Zijn gedrag is veel teruggetrokken en hij laat zich zelden goed zien. Toch zijn er overeenkomsten: beide soorten behoren tot dezelfde familie (de Curruca-familie) en zijn echte zomervogels. Wat betreft naamgeving verkapt de braamsluiper zijn voorkeur al: hij 'sluip't door de braam.

Hoewel je de roodborsttapuit zou verwachten in de Alblasserwaard, blijkt hij toch een wat zeldzamere soort



Roodborsttapit

In juni arriveren de spotvogel en de bosrietzanger als laatste zomergasten in het struweel. De spotvogel is een echte specialiteit van de Alblasserwaard. De lage veenbodems en de historische verkaveling zorgen voor een halfopen struweellandschap met lage boompjes en hoge struiken – precies wat deze soort zoekt. De verspreid ingerichte natuurgebieden in de streek, als een mozaïek verdeeld, vormen zijn ideale leefgebied. De bosrietzanger is wat moeilijker te vinden, maar zijn zang maakt hem vaak toch verraderlijk aanwezig. Hij zingt diep verscholen in vochtige ruigte met hoog opgaande kruiden en enige struikvorming. Zijn zang bestaat uit een reeks imitaties van andere vogels, wat hem onderscheidt van de kleine karekiet, al blijft het soms een uitdaging. Ook deze soort is typisch voor gebieden waar verschillende vegetatietypen samenkomen.



Spotvogel



Bosrietzanger



Bosrietzanger



Sprinkhaanzanger

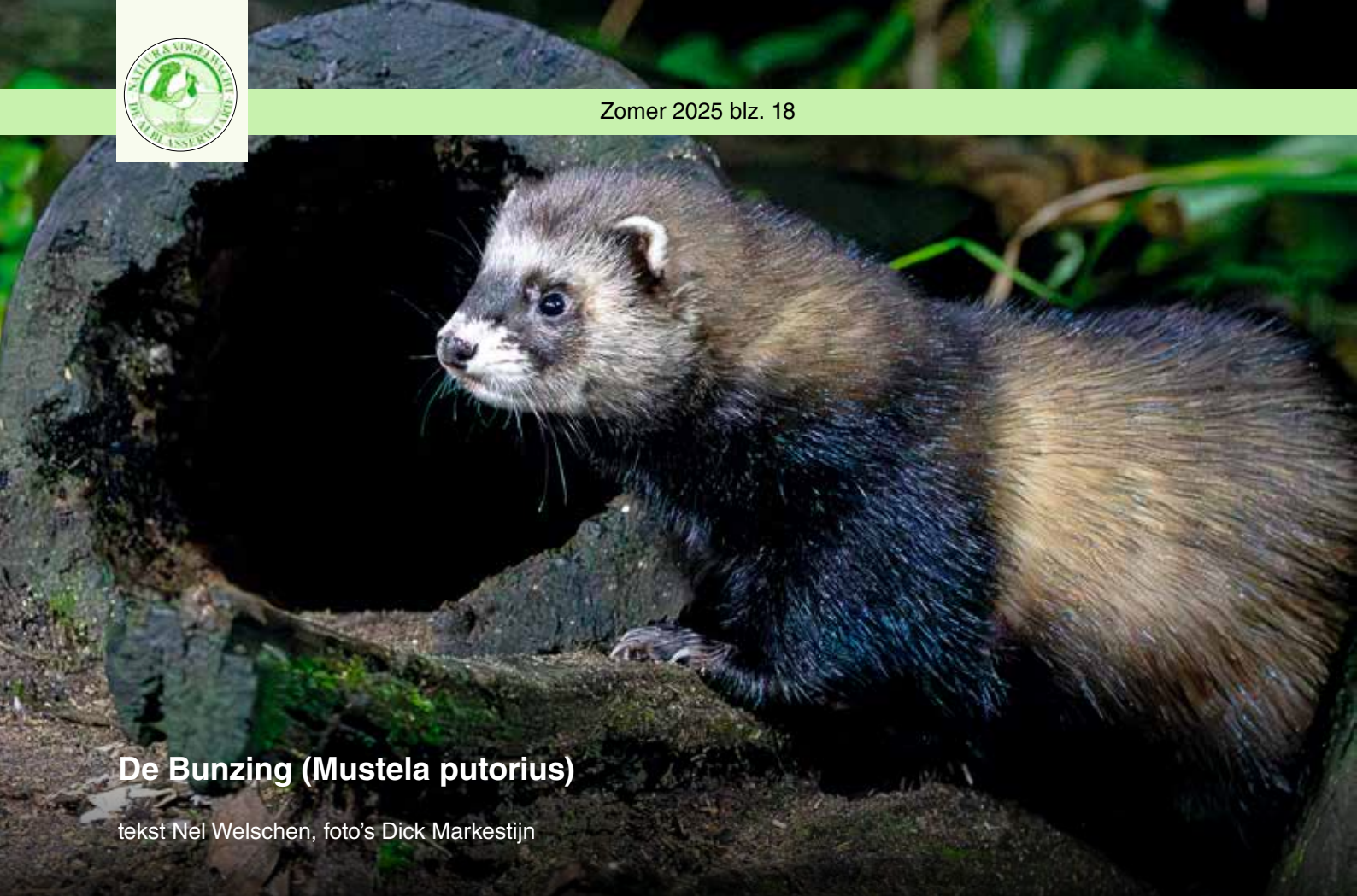
Twee andere soorten die veel belang hebben van vegetatietypes die samenkomen zijn de sprinkhaanzanger en de blauwborst, twee totaal verschillende vogels. De blauwborst verklapt door naam zijn uiterlijk, de sprinkhaanzanger zijn geluid. De sprinkhaanzanger heeft net als de bosrietzanger vooral veel ruigte nodig, maar wel vaker afgewisseld door stekelige struiken nabij water. De soort leeft een erg verborgen leven, maar door de zeer opvallend ratelende zang verradt hij zijn aanwezigheid. De blauwborst heeft naast een opvallende zang, vol van imitaties, ook een uitzonderlijk opvallend verenkleed. De blauwe borst met witte vlek en de deels rode staart maken van deze soort echt een plaatje. Ook deze soort is nauwelijks gehecht aan droge bramenstruweel, maar meer aan moerasstruweel. Lage struiken in de buurt van water, hoge overplanten of riet. Het liefst een combinatie van deze drie types.

Struweel is er in allerlei soorten en maten en de verschillende soorten struweelvogels vertellen ons wat over de kwaliteit van het landschap. Ze reageren op vegetatietype, waarmee dus ook de bodemstructuur en waterhuishouding, maar ook rust. Daarmee zijn ze onder andere indicatoren van de kwaliteit van een gebied, die functioneert als leefomgeving. In een streek als de Alblasserwaard, waar ruimte is voor zowel landbouw als natuur, zijn deze vogels onmisbaar – niet alleen voor de biodiversiteit, maar ook als inspiratie voor wie de natuur beter wil leren kennen.

Dus de volgende keer dat je een verwilderd struikje of een ruig stukje groen tegenkomt: sta even stil. Wie weet zit er wel een zwartkop te zingen, een kneu te kneuteren of een spotvogel te imiteren, er openbaart zich een wereld die meer is dan zomaar een braamstruik.



Blauwborst



De Bunzing (*Mustela putorius*)

tekst Nel Welschen, foto's Dick Markestijn

De bunzing, een marterachtige, heeft een donkerbruine vacht. Zijn blonde ondervacht zorgt ervoor dat het dier een goudbruine gloed heeft over de rug en flanken. Op de kop met kleine oren heeft hij een opvallende witte tekening. Dit masker maakt de bunzing goed herkenbaar. Hij leeft in kleinschalige en vochtige landschapstypen. Bosranden, begroeide oeverzones en houtwallen. Soms ook in vrij open terrein zoals weilanden en polders. Van daar dat hij zich in de Alblasserwaard prima thuis voelt.

Zijn schuilplaats is vaak een oud hol van een konijn, das of vos. Ook natuurlijke holtes worden gebruikt, zoals onder boomwortels. Bij boerderijen gebruikt hij houtstapels en strooimijten. Hij kan zelf (korte, in één kamer eindigende) holen graven. 's Winters doet hij dit in de buurt van bebouwing waar ook prooidieren te vinden zijn. Boerderijen en huizen op het platte land worden in de winter nogal eens verrast door zo'n onverwachte inwoner(of, beter gezegd "onderwoner"). Ook het gebouw Streeknatuurcentrum van de Natuur – en Vogelwacht heeft eens zo'n "onderwoner" gekend.

Mannetjes en vrouwtjes hebben ieder hun eigen territorium, die elkaar soms kunnen overlappen. De paartijd is tussen februari en augustus. Na een draagtijd van 6 weken worden 4-6 jongen geboren. Na 3 maanden zijn de jongen zelfstandig. In het najaar gaan ze op zoek naar een eigen leefgebied. Waarbij mannetjes verder wegtrekken dan vrouwtjes. Om een bunzing te zien, kan men het beste in de schemering op pad gaan. Goede

Paspoort:

Kopromplengte: man 33-47 cm

vrouw 30-41 cm

Staartlengte: man 11-19 cm

vrouw 9-16 cm

Gewicht: man 950-2000 g

vrouw 500-1000 g

Voedsel: konijnen, muizen en ratten, amfibieën, vogels en eieren; soms ook fruit.

Leefgebied: 8-1000 ha, afhankelijk van het voedselaanbod.

Leeftijd: maximaal 7 - 10 jaar

plekken zijn: in de buurt van de burchten van een vos en das of bij konijnenholen of langs bos – en veldwegen. We kunnen ook letten op kleine voedselvoorradjes van padden en kikkers die op hoopjes worden neergelegd. Via onze neus kunnen we afgaan op een typisch sterk riekende geur. Bij opwinding of angst scheidt de bunzing namelijk een stof uit (via de anaalklieren). Wat onze taal de term “Stinken als een bunzing” heeft opgeleverd. Helaas zijn veel waarnemingen afkomstig van aangereden of gedode dieren.

Laat u zich hierdoor echter niet ontmoedigen. Gewoon op stap gaan om dit bijzondere zoogdier eens te ontmoeten. Verwar hem echter niet met de fret. Dit is een tamme bunzing (iets kleiner). Een populair huisdier dat vroeger werd gebruikt voor de jacht op konijnen. Het is bekend dat in Rotterdam een (proef) project is gestart om fretten uit te zetten en daarmee de rattenoverlast tegen te gaan. In de educatieve tuin is een goede schuilplek ingericht voor de bunzing. Het is het zoogdieronderkomen. Gebouwd van takken, boomstammetjes en bedekt met aarde en gras. De bunzing is van harte welkom.



Met eigen ogen gezien: hoop voor de weidevogel

tekst: Koos Leeuwenstein, foto's: Koos Leeuwenstein, Andre Hornstra en Theo Bakker



Veel informatie van Theo Bakker

Op 14 mei volgde ik bij Den Hâneker de cursus *Agrarisch Weidevogelbeheer*, verzorgd door Theo Bakker en André Hornstra, twee bevoegen vrijwilligers van de Weidevogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard. Het werd een dag die me raakte: vol kennis, herkenning, maar ook met een indringende boodschap over hoe kwetsbaar onze natuur is en hoe hard we haar nodig hebben.

Het landschap verandert en de natuur lijdt

In de Alblasserwaard is het agrarisch landschap in de afgelopen decennia sterk veranderd. Veel weilanden zijn verworpen tot intensief beheerde grasvlaktes die alleen nog dienen voor de productie van hooi. Na elke maaibeurt wordt er direct weer bemest, en dat gebeurt soms wel zes keer per jaar. Koeien grazen er maar amper meer. Wat rest is een strak groen biljartlaken zonder bloemen, zonder insecten en zonder vogels.

Die efficiëntie heeft een prijs. De biodiversiteit holt achteruit. Vroeger werd één tot twee keer per jaar gemaaid, nu is dat soms elke paar weken. En precies dat maakt het voor weidevogels vrijwel onmogelijk om hun jongen groot te brengen.

Wat we leerden tijdens de cursus

De cursus gaf ons niet alleen inzicht in het probleem, maar vooral ook in de oplossingen. Theo en André namen ons mee in de leefwereld van de grutto, kievit, tureluur en scholekster. We leerden hoe belangrijk voedsel (insecten en wormen), rust en beschutting zijn voor deze vogels en wat wij kunnen doen om dat te bieden.

Ze bespraken verschillende beheermaatregelen, waaronder:

- Legselbeheer: het opsporen en markeren van nesten en er zorgvuldig omheen maaien of bemesten. Dat kan handmatig, maar ook met behulp van drones.
- Gebruik van nestbeschermers en schrikdraad om nesten te beschermen tegen vee of roofdieren.
- Zwaar beheer: zoals later maaien (bijvoorbeeld pas vanaf 8 of 15 juni), plasdras creëren met schotten of zonnepompen, en het aanleggen van kuikenstroken, grasstroken die iets eerder gemaaid worden, zodat kuikens daar voedsel en dekking vinden.
- Kruidenrijke randen langs percelen, die naast voedsel ook veiligheid bieden voor kuikens én aantrekkelijk zijn voor insecten.

Ook leerden we over het belang van goede timing. Wist je bijvoorbeeld dat een grutto zijn eerste ei vaak rond 1 april legt, en dat kuikenstroken dan al rond half april gemaaid moeten worden om klaar te zijn op het moment dat de jongen uitkomen?

De ochtend werd afgesloten met een leerzame quiz met verrassende vragen over snavellengtes, broedvoorkeuren en zelfs wereldrecords van grutto's (wist jij dat ze de langste non-stop vlucht, ongeveer 13.000 kilometer, ooit op hun naam hebben staan?).

Na de lunch hebben we een bezoek gebracht bij een boer die een gedeelte van zijn land heeft ingericht als plas/dras. Mooi om hier de grutto's en de kieviten en zelfs een aantal reeën in het veld te zien. Hier kreeg ik echt een blij gevoel van! En er was volop gelegenheid om met de boer in gesprek te gaan over de voor- en nadelen van agrarisch natuurbeheer.

De wil is er maar de voorwaarden ontbreken

Wat me vooral is bijgebleven, is dat de aanwezige boeren best willen meewerken. Ze hebben hart voor het land en voor de vogels. Maar zonder voldoende financiële compensatie – en vooral: zonder zekerheid op de lange termijn blijft het moeilijk om structureel natuurvriendelijke keuzes te maken. Het is moeilijk om aan een boer te vragen om economische offers te brengen, als daar onvoldoende perspectief tegenover staat. Daarom is het cruciaal dat er meer geld beschikbaar komt voor agrarisch natuurbeheer. En niet voor één jaar, maar voor meerdere jaren. De verwachting is dat er dan meer boeren durven te investeren in oplossingen zoals plasdras, kruidenrijke randen of later maaien.

Samenwerken voor succes

Wat mij deze middag duidelijk werd: we kunnen dit niet alleen. Vrijwilligers, boeren, collectieven, beleidsmakers, burgers; we hebben elkaar nodig. Het herstel van weidevogelpopulaties en de natuur in het algemeen, vraagt om samenwerking, vertrouwen en gezamenlijke inzet. Niet alleen in het veld, maar ook aan de vergadertafel. Het mooie is: het werkt. Er zijn inmiddels zo'n 150 tot 200 plasdraspercelen in de Alblasserwaard. Op die plekken zie je de natuur terugkeren. Je hoort de kievit weer roepen, de grutto baltzen, en je ziet insecten op bloemen die al enige jaren niet waren waargenomen.

Hoop blijft

Ondanks alles ging ik naar huis met hoop. Want er zijn boeren die wél kiezen voor plasdras, vrijwilligers die élk nest opsporen en beschermen, en percelen waar bloemen en vogels terugkeren. Maar ook met het besef dat er nog veel werk te doen is. Daar ligt dus een taak voor ons allemaal: als vrijwilliger, als natuurliefhebber, als buur. Door in gesprek te gaan, kennis te delen en samen te werken, kunnen we stap voor stap verschil maken.

Wil jij ook bijdragen? De Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard is altijd op zoek naar nieuwe vrijwilligers die hun steentje willen bijdragen. En ken je een boer die wil meedenken of meedoen? Breng ons in contact. De weidevogels, en de toekomst van onze Waard, kunnen jouw hulp goed gebruiken.



De grutto is van ons afhankelijk



Het legsel van een grutto



VRIJWILLIGERS GEVRAAGD

Help mee aan natuur en educatie in de Alblasserwaard

De Natuur- en Vogelwacht “De Alblasserwaard” draait op de inzet van betrokken vrijwilligers. Dankzij hun passie voor de natuur blijven onze werkgroepen actief, het Streeknatuurcentrum levendig en educatieprojecten inspirerend. Momenteel zijn er diverse vacante posities binnen onze organisatie. Heb jij tijd, energie en liefde voor de natuur? Sluit je aan! **Heb je interesse, neem dan contact met ons op: info@nvwa.eu**

Beheerder Streeknatuurcentrum

Het hart van onze vereniging is het Streeknatuurcentrum. Als beheerder houd je het centrum draaiende: Je bent gastheer of gastvrouw voor bezoekers en activiteiten, verzorgt de koffie met appeltaart en speelt een belangrijke rol in de uitstraling van onze organisatie. Voor meer informatie neem contact op met penningmeester@nvwa.eu

Coördinator Planten- en Insectenwerkgroep

Ben jij gefascineerd door wilde bloemen, bijen, vlinders en kevers? Als coördinator organiseer je excursies en inventarisaties, breng je mensen samen en draag je bij aan onderzoek in onze prachtige regio. Je hoeft geen expert te zijn – enthousiasme en interesse zijn het belangrijkste. Voor meer informatie neem contact op met lhvanbeest@gmail.com

Coördinator Amfibieën- en Vissenwerkgroep

Help ons de waterkwaliteit én biodiversiteit in kaart te brengen! Als coördinator leid je het onderzoek naar amfibieën, vissen en hun leefgebieden. Je coördineert tellingen en werkt samen met andere natuurliefhebbers. Een unieke kans om actief bij te dragen aan waternatuur in de Alblasserwaard. Voor meer informatie neem contact op met rikvinke00@gmail.com

Ontwikkelaars en docenten lesmateriaal

Heb jij ervaring met educatie of lesontwikkeling? We zoeken vrijwilligers die lesmateriaal over natuur en landschap willen ontwikkelen én dit via cursussen en workshops willen overdragen aan geïnteresseerde bewoners van de Alblasserwaard en omstreken. Zo bouwen we samen aan kennis en betrokkenheid in onze streek.

Voor meer informatie neem contact op met nelwelschen@outlook.com

Ondersteuners educatieve activiteiten voor schoolkinderen

Vind jij het leuk om met kinderen of jongeren op pad te gaan in de natuur? We zoeken vrijwilligers die kunnen ondersteunen bij lessen, excursies en andere educatieve activiteiten. Je helpt bij het overbrengen van verwondering en kennis, een dankbare en inspirerende rol! Voor meer informatie neem contact op met scholen@nvwa.eu

Vrijwilligers voor de knotploeg

Steek je graag de handen uit de mouwen? Sluit je aan bij de knotploeg! In de wintermaanden beheren we onze karakteristieke knotwilgen. Goed voor de natuur én het landschap. Je werkt samen in een gezellige ploeg, lekker buiten en met zichtbaar resultaat. Voor meer informatie neem contact op met mat.toma@live.com

Secretaris van het bestuur

Ben jij een gestructureerd persoon die graag betrokken is bij het reilen en zeilen van onze vereniging? Dan is de rol van secretaris misschien iets voor jou!

Als secretaris ben je onderdeel van het bestuur en zorg je voor het voorbereiden en notuleren van vergaderingen, het bijhouden van correspondentie en het ondersteunen van communicatie met leden en externe partijen. Je speelt een centrale rol in het functioneren van onze organisatie – met overzicht, precisie én hart voor natuur en vrijwilligerswerk. Voor meer informatie neem contact op met penningmeester@nvwa.eu

Help mee – de natuur heeft je nodig!

Lijkt het je leuk om bij te dragen, of wil je eerst meer weten? Neem dan contact met ons op via info@nvwa.eu of spreek ons aan tijdens een bijeenkomst. Ook als je slechts af en toe beschikbaar bent, ben je van harte welkom.

Samen zorgen we voor een levende, beleefbare natuur in de Alblasserwaard. Doe je mee?

Koereigers (foto: Ad Kraaijeveld)



Dagpauwoog (foto: Rick Dekker)



Futen (foto: Rick Dekker)

GS **DE GROOT &
SCHAGEN B.V.**

SLIEDRECHT www.degrootschagen.nl

- Grondwerken
- Rioleringen
- Bestratingen
- Sloopwerken
- Bodemsanering

BRUILOFTEN VERGADERINGEN EVENEMENTEN



Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

KOOIJ-BOUW.nl

• NIEUWBOUW

• VERBOUW

• RENOVATIE

VISSER
HOVENIERS
ONTWERP • AANLEG • ONTFRUIT

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

landwinkel
De Fruitheerlijkheid

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56
Papendrecht
tel. 078-6440599
openingstijden
ma. t/m do.
13.30 uur-17.30 uur
vrijdag
8.30 uur-20.00 uur
zaterdag
8.00 uur-17.00 uur
www.fruitheerlijkheid.nl

FRUIT
veel fruit uit eigen boomgaard
AARDAPPELEN EN GROENTEN
ook biologische groenten
GESCHENKPAKKETTEN
STREEKPRODUCTEN
'Heerlijkheid van Papendrecht'
Jam, sap, saus
van fruit uit eigen boomgaard

Zand, grind of grond nodig?

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u aan het juiste adres voor levering van zand, grind, mijnsteen en tuingrond. Voor verhardingen leveren wij diverse soorten granulaat. Ook kunt u bij ons uw grond, puin- en tuinafval inleveren. Bestellen via de website en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

Hier had uw advertentie
kunnen staan!

NVWA AL 56 JAAR BEHARTIGER VAN DE NATUUR IN DE ALBLASSERWAARD

Dit magazine is gedrukt op papier dat op verantwoorde manier voor mens en milieu is geproduceerd.

